

UNIVERSUL

Literar

Director: STELIAN POPESCU.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

" STRADA BREZOIANI, 11

REVISTA
SAPTAMANALAPREȚUL 50 BANI
Abonament 26 Lei pe an

SUMAR:

- O figură sfântă din ortodoxismul rusec* . . . Arhim. Scriban
- Poveste* . . . . . V. Demetrius
- Minciuni cerești* . . . . Șerban Bascovici
- Buda Pesta sub comunism* Radu Cosmin
- Primul amor* {
- Serenadă* { . . . . Nikita Macedonski
- Cruzime* }
- La patul eroului* . . . . Ana N. Codreanu
- Plopul lui Ștefan* . . . . Smara
- Patria* . . . . . Virgil Broscărescu
- lelele* . . . . . Gh. Părcălabu

Poșta redacției, etc.

Costul publicațiilor lor la
„Universul Literar“
este următorul:

Inserții și reclame 1 leu
linia.

Anunțuri financiare, 25
bani linia.

Anunțuri de la institu-
țiile mari, cari nu cad în
categoria celor finan-
ciare 50 bani linia.

Anunțuri pentru Lote-
ria Statului Român, 25
bani linia. Mica publici-
tate 5 bani cuvântul.

Celelalte categorii după
înțelegere.

CEREȚI

Marți 14 Septemb. 1920

No. 32

DIN

ZIARUL

Științelor Populare

și al Calătoriilor

care cuprinde

Fotografii alese și
articole instructive

==== Citiți regulat

Veselia

Cel mai răspândit

și plin de humor ziar

— Care apare Jola —

și se vine cu 75 b. exempl.

Vintilă F. Pantazopol

Advocat

R. M. S. Str. B. 17.

CARTI DE SCOALA și RECHIZITE PENTRU ȘCOLARI ASORTIMENT COMPLET la „CARTEA ROMANEASCA“

B-dul Academiei 3, Calea Moșilor 64, (C. Sfetea), Calea
Victoriei 68, (C. Sfetea), și Șelari 12, (Ioanitu). 1628

De Vânzare

Auto-Camioane diferite mărci și tonaje

Asemenea turisme FIAT

Toate în perfectă stare de funcțiune

L A

Societatea METALICA

Str. Marconi, 3 Etaj III și la Depozit Calea Rahovei 122

944

SE CERE pentru imediată angajare în București de către Fabrica

Franco-Română de Case de Bani — FICHET —

DESEMNATOR CAPABIL, pentru întocmiri de planuri,
derize și pentru a dirija serviciul de distribuirea lucră-
rilor, vorbind limba franceză dacă e posibil.

CONTRERMAITRE vorbind franceza și bun cunoscător
în lucrări cu tablă de fer și ajustajul spre a ajuta șefu-
lui de atelier francez.

ȘEF DE ECHIPA lăcătuș de precizie, bun cunoscă-
tor al lăcătușeriei de Case de Bani pentru a dirija ate-
lier de fabricație.

Unul de a se prezenta dacă nu este specialist.

Toate aceste posturi sunt de viitor. Ofertele vor
indica referințe și pretențiuni D-lui. inginer PONS
Societ. „FICHET“ Str. Bursel 5, București.

1468

Spiritism-Magie-Hipnotism

Știința de a reuși în ori-ce întreprindere. Arta de a deveni
lubit, atimat, fericit. Vindecarea boției, fumatului, lenel, pa-
raliziiilor, neurasteniei și a tuturor boalelor nervoase prin
Psihoterapie și Magnetism. TELEPATIA. — FACHIRISMUL. —
FRANCMASONERIA. — PRESTIDICITAȚIA, etc., etc.

Ori-cine poate învăța Științele Oculte câști-
gând 50—100 lei pe zi prin practicarea lor.

Cereți deslușiri la: „BIUROUL PSIHIC“, la
Bârlad.

1264

UNIVERSUL LITERAR

O figură sfântă din ortodoxismul rusesc contemporan

La 20 Decembrie, 1908, se stingea din viață în Rusia Părintele Ioan din Kronstadt. În urmărea lui s'a făcut cu mare paradă militară, cu mii de credincioși, cari au ținut să treacă pe dinaintea trupului său neîsuflățit, cu ceremonie bisericească slujită de însuși Mitropolitul Antonie al Petersburgului și de mulți episcopi și arhiepiscopi alografi din toate părțile Rusiei, pentru a-l aduce o ultimă cinstire.

Aceste cuvinte le iau dintr-o revistă elvețiană, care închină un întreg articol Părintelui Ioan din Kronstadt.

Cine a fost acest „Părintele Ioan Kronstadski”, cum îi ziceau Rușii, dacă a fost obiectul de studiu și al străinătății?

A fost una din persanele Rusiei religioase din vremea noastră, care a atras la dânsă mii de oameni doritori de „și răcori inimă și să-și îmbroscă sufletul. Într-o epocă, de care se spune că e necredincioasă, Ioan din Kronstadt a fost omul în stare de a trezi în sufletele oamenilor uimitoare purtări de credință, încât la casa lui era totdeauna o năvală de oameni, cari „nu puteau trăi numai cu pâine, ci și cu cuvântul lui Dumnezeu”. Ce exemplu puternic este acest preot că acolo unde lumina găsese adevărata credință sinceră, care trăiește din împărăția cerea și puterile mai pre sus de ceruri, ea își uită de necredința ei și vine să se împărtășească din izvorul pe care l-a descoperit! Da, acest Ioan a fost una din acele figuri care a făcut pe mii de ființe omenești să uite mizeriile pământului și să trăiască clipele vieții superioare de plăcere pe aripile înfinjului și ale vesniei!

Tocmai pentru că a fost în stare să dezmoartească puterile care ză-

ceau făcute în sufletele omenești, ele s'au mișcat în valuri spre dânsul și numele lui mers până de parte.

Ioan din Kronstadt era preot în orașul cu acest nume din Rusia, lângă Petersburg. Câți preoți nu avea Rusia! Pentru ce acestuia l-a mers numele atât de mult?

Se va vedea din ce vom povesti în cele ce urmează.

II

Nu numai Rusia îl stia pe părintele Ioan. Numele îi trecuse până departe peste granițe. Într-o chestiuni care-i dădeau de lucru, erau și nenunțările scrisorii, pe care le primea cu simțire, dela persoane care-l cereau să le încredințezească de rugăciunile lor. Unele din aceste scrisori veneau din Germania, altele din Anglia și Irlanda. Inima lui cereșenească era atât de largă, încât el primea la sine pe toți, fără deosebire de confesiune. Ea încă și cei de alte religii țineau să-i ștergă mâna și să se învrednicească de binecuvântarea sa.

Eu îi stiu numele dela moartea lui Alexandru III, țarul Rusiei, când a fost chemat să dea ajutor, cu rugăciunile sale, monarhului pe patul de zăceri. Despre acest fapt a pomenit și Țarul Nicolae II, la moartea Părintelui Ioan, zicând:

„Nu pot nite că tatăl meu sa vindecat de tifos prin mijlocul Părintelui Ioan și că, mai târziu, pe patul său de moarte, când era sul hotărât al despărțirii a venit, tot el a fost acela care prin prezența și rugăciunile lui, la îndulcirea celei din urmă clipe și a elinat durerea noastră. Împreună cu toți cei cari plâng moartea lui, îl plâng și eu și ai mei”. D

D. „Cocobuz”, Lugano, A. 1111, 1909, p. 51.

Până la așa grad Părintele Ioan a ajuns obiectul atenției generale, încât singura sa scriere, cu titlul „Viața mea în Hristos”, în care el își descrie adâncul vieții sale sufletești a fost tradusă în engleză, purtând titlul: „My Life in Christ”, Londra 1897. Din subtitlul cărții vedem ce unde de simțire treceau prin sufletul său.

„Viața mea în Hristos” își numește el jurnalul vieții sale, și a, poi adăuga: „Sau elire de semănătate și contemplațiune spirituală, de simțire plină, de scrisoară îmbunătățire a sa însuși și de pace cu Dumnezeu”. În adevăr, aceasta a fost caracteristica Părintelui Ioan, și cine a venit în preajma sa, a simțit că parca se ridică de pe pământ la cer. Unii din cei mai aprinși ucenici ai săi au crezut chiar că văd într-insul pe însuși Hristos scolarat pe pământ.

Încă din timpul vieții sale, Părintele Ioan a ajuns obiectul de studiu al străinătății. În 1898, apărea în Londra o carte cu titlul: „Părintele Ioan din Biserica ortodoxă” (Father John of the Greek Church of Alexander Whyte). Ziarul „Scottish Guardian”, discutând apoi această carte, compară pe Părintele Ioan cu „le curé d'Avr” o figură ca și a sa, celebră în biserica Romei. Alte publicații engleze, deosemena au vorbit de Părintele Ioan cu ocaziunea aparițiunii numitei cărți (Christian World, Scotsman, Aberdeen Journal, Freeman, S. S. Chronicle).

III

În chestiunea disentanță în atâtea sensuri, a religiei, Părintele Ioan a fost chipul care se face să înțeleagă în ce constă „religiunea”. El a fost omul cu adevărată viață interioară, care-ți a rată în carne și oase ce este viața religioasă, viața sfântă. Dacă

până acuma Biserica nu La trecut în catalogul sfinților, a fost însă vorba de aceasta și, probabil cu vremea se va face

Autorul articolului numit, din revista elvețiană „Coenobium“, îl numește „smeritul apostol“, a cărui față, cu radierea sa de lumină supranaturală, proclama unirea Capului Nevăzut cu robul său, într-un chip minunat: și spune despre el că „toți acei cari s'au apropiat de dânsul erau izbiți de privirea sa din care pleau raze de pacea binevoitoare care se desprindea din toată ființa sa. Într'însul, avea viziunea aproape simțită a vieții superioare care caută să se manifeste în om, a ceea ce Emerson definea în alt sens, o adevărat: „cei care este“, „cei care operează“.

Tochmai acel ceva care nu e de se pământ, aceea prezență a unui dar de sus, a puterii supraomenești, care se dezvoltă în ființa sa, asta a fost ce ace mișca mulțimi. Lumea ațeră la dânsul, nu din sentimentul propriei ei mizerii, nu pentru a-și ușura înima, nu pentru a găsi mângăiere și întărire, ci pentru a constata, prin mijlocirea lui, existența Substanței Neschimbate, pentru a se încredința că nimic nu s'a schimbat în mersul lumii, că cerurile nu s'au închis și că ele nu încetează de a vărsa puterea și darul dumnezeesc peste toți acei cari l'chiamă. Fost Părintele Ioan făcător de minuni, avu-a el puterea de a tămădui? Indoiala e îngăduită în această materie, dar emoțiunea populară nu raționează. Ea își are surzile ei adânci care întrec măsură evenimentelor și pentru popor, „batiușca“ al ei, „Părintele marele și sfântul preot al pământului rusec, a fost făcătorul de minuni: „Acel a cărui rugăciune Dumnezeu o ascultă“. Și această credință a fost împărtășită de numeroși protestanți, catolici și chiar de evrei și mahometani“.

Un bărbat, ca Ioan din Kronstadt e podobă în Biserica ortodoxă și a servit pentru ea, prin el, să se aducă laude acestei Biserici. Alexander Whyte autorul cărții pomenite, Father John, vorbind de Biserica ortodoxă din Rusia, spune că el nu vrea să scrie despre părțile slabe ale acestei Biserici, ci intenționat stărnește asupra celor bune, și l'ia tocmai pe Părintele Ioan ca element de dovadă, pentru a arăta puterile care stău ascunse în sânul acestei Biserici. Pentru acest englez, Părintele Ioan este una din marile figuri ale misticilor creștini, și l'pune alături de Sf. Tereza, de Toma de Kempis, de Boehmen etc. Stațiind jurnalul său, „Viața mea în Hristos“. Whyte găsește într'însul o adâncă viață tainică de comunicare cu Dumnezeu și printr'însul se arată el vrednic de a sta alături de marii mistici.

IV

Prin cele de până acum, cititorul n'a ajuns să cunoască ceva mai de aproape din viața Părintelui Ioan. Deci să trecem la înșirarea celorva amănunte din viața sa.

Părintele Ioan nu a fost un om învâțat sau dăruit cu mari puteri intelectuale. La început a fost mai mult un școlar slab și s'a luptat din greu până ce a ajuns să se suie tot mai sus între colegii săi. Puterea sa nu a fost cea a învățăturii, ci a sfințeniei. Dealtfel, sfințenia nu are nevoie de învățatură pentru a se manifesta. Ea își are existența ei originală și independentă, fiind slobodă și de învățatură și de avere și de rang și de sex. Sfinții au fost din toate categoriile de bărbați și femei: dintre cei de jos, dintre cei de sus, dintre cei bogăți, dintre cei săraci, dintre tineri, dintre bătrâni, etc. De aceea și Părintele n'a avut nevoie de aceste condițiuni pentru a-și trăi viața sa

sfântă și care a produs așa. Lumea de simțire creștinească.

După cum s'ajur spunea, el a fost fiul unui paraclier din provincia Arhanghel și s'a născut la 1829. A primit în casa părinților o bună creștere creștinească. Nu, mai cu școala nu mergea. Nu putea să învețe. Cu firea lui cucernică însă, s'a rugat lui Dumnezeu fierbinte să l'dea mai multă minț și îndemănare la studiu și, după cum s'ajur mărturisește, deodată i s'a făcut lumină și a început să înțeleagă. De acolo, s'mera atât de bine, lucăt, pe măsură ce înainta în vârstă, trecu tot mai sus, până ce a ajuns să fie cel întâi în toată școala.

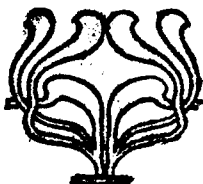
La 1851, a fost trimis ca bursier la Academia duhovnicească din Petersburg. Aci a avut o mică slujbă la secretariat, din venitul căreia putea ajuta pe mama sa ajungă văduvă. La 1855, a terminat teologia și a fost ales preot în orașul maritim Kronstadt. De aci înainte, începe munca sa pentru a se perfecționa în viața sufletului și a deveni cât mai în stare să-și îndeplinească slujba de păstor de suflete.

În acest oraș, avea el să desfășure 50 de ani de harnică viață sfântă, care au făcut dintr'însul un puternic îndrumător pe căile credinței, încât biograful său, Alexander Whyte, l'a putut numi „autoritate și călăuză spirituală de mână întâia“, „sfânt mistic, cu nimic în urma altora din această nobilă familie a fiilor lui Dumnezeu“ (pag. 40 și 46).

El era în plină activitate când în străinătate au început să se scrie articole despre el. Cel întâi care l'a făcut cunoscut în Anglia a fost „Dobson“, corespondentul ziarului „Times“ din Londra în Petersburg, prieten scrisorilor și părută în acel ziar la 1861.

(Va urma)

Archim. SCRIBAN.

MINCIUNI CERESTI

*Prin stele parcă suflă vântul și'n zarea caldă ca'ntr'un leagăn
Paipită'n somnul lor de veacuri și parcă-și spun că se iubesc...
Pe străzi, visându-se ca ele, fanarele se cred eterne,
Dar luna ca o mască-ascunde, zâmbind, disprețul ei ceresc...*

*Sonori pe cheiul lung și umed mă poartă pașii fără urme,
Și noaptea mă mustrează parcă de ce-o trezesc din somnul ei...
Din stele cad zâmbiri de aur pe chipul stătuilor grave
Silindu-le ca să-mi surâdă când trec nemângâiat pe chei...*

*Pământu-l patul ce ne-adoarme sub uraniscul său albastru,
Iar stelele ce sparg azurul par visurile omenești
Ce-au izbucnit de pretutindeni când lumea doarme covârșită...
Și'n zori se sting doar sus în ceruri, căci ele sunt minciuni cerești...*

Șerban Bascovici.

POVESTE

Simțta împăratul zi cu zi sfârșită
Viața'i începută în alt veac;
Tihnit doria a stinjeni clipită,
Ca pe-o odihnă caldă, ca pe-un leac.

Și-așa'nțelept precum era, firește,
Având fecior, chemase cărturari,
Ca să'l învețe cum se cărmuiește
Și să'i arate drumurile mari.

Cu sfaturi multe, frageda părere
Se întărește în cuget într'un fel;
Ni se trezește singură și cere
Să se îndrume ageră spre țel.

Iși dovedia mereu destoinicia,
Sfios și dulce, fiul de'mpărat;
Iar tatăl său pieria cu bucuria
Că bun urmaș pe lume și-a lăsat.

În vremea asta cere găzduire
Un venetic venit de peste mări,
Care-ajunsese-acolo în neștire,
Cu ochii plini de vis și de'ncântări.

Și-avea sub braț streinul o lăută,
La întrebări, pe coarde răspundea.
Cânta de sta viața întreagă mută,
Iar altă lume'n juru'i nălucia.

Și fiul de'mpărat parcă visase
Cu ochii plini de cugete și plâns,
Pe cântărețul care'l fermecase
Ca pe un frate'n brațele'i l-a strâns.

Și a simțit ne'nfrânată aplecare
Spre cântec, și l-a luat învățător,
Și tot stărnind a strunei cuvântare
Îi adância 'nțelesul robitor.

Și moare împăratul. Și se duce
Pribeagul de blestemul lui purtat
Fu nevoit orfanul să s'apuce
S'adune oști și să'ntăriască sfat.

Dar nu mai era harnic, dar gândirea
Nu'i mai ședea la treburi și supuși;
Și tot cădeau și dreapta și privirea
De pe greoiul sceptru — pe arcuș.

În țara lui domniau diregătorii!
Iar el, slăbit de cântec și nesomn
Înmormântat în farmecul comorii,
Lăsase tron și mantie de Domn.

Netrebnic pentru a sceptrului povară,
Era stăpân pe suflete prin cânt
Prin miresmata, alba primăvară
Adusă de departe, ca de-un vânt

Și ninsă peste capetele pline
De infinit! Căci el era 'mpărat
Pe țara fără margini din or cină
Pe lumea 'ntrezărită necurmat!

V. Demetriu.

BUDAPESTA SUB COMUNISM!

In timpul sederii mele d'o lună la Budapesta sub ocupație românească, am cunoscut multe personalități de seamă ale societății și politicej ungare. După cum din cercetările ce am făcut la comandament și regimentele românești, am putut reconstrui măreața epopee a armatei române în țara și capitala Ungariei 1), tot așa, din convorbirile cu ungurii de seamă, am putut prinde icoana Budapestei sub comunism 2).

Redau azi pentru cititorii revistei „Universul Literar” aproape textual, povestirea ce mi-a făcut baroana de Taxis asupra comunismului. Pe această interesantă povestitoare am cunoscut-o în casa baronei Melanie de Grodi, mătușa ei, în casa căreia e încadrat un distins general român.

Baroana Dora (Teodora) de Taxis e o ființă micuță, foarte gingașă, foarte vibratilă, cu nasul puțin aquilin, ochii scripitori de inteligentă, și ea însăși foarte spirituală.

Făcând parte din cea mai aleasă pătură a societății ungare, în casa ei ca și într-a măușei sale, întâlnești zilnic o lume selectă și te așteaptă totdeauna o masă arhi princiară. În superbul ei home din Lendwayutza 28, înainte sau după masă, în vreme ce în salon sau în celelalte lăcături musafirii discută, joacă cărți, sorb din ceștile cu cafea sau din flutele de șampanie, micuța baroneasă, așezată pe câte un colț de sofa, sau pe o elegantă canapea dintr'un ungher mai liniștit al casei, își deschide micile buze de coralii și începe a povesti din grozăviile bolșevismului, pe care le-a văzut și trăit tot timpul cât au ținut în ghiarele lui Budapesta. Am încă foarte multe amănunte asupra acestei negre epoci. Povestirea baronesei de Taxis mi se pare însă cea mai rezumativă și limpede din toate câte mi s'au făcut. Mai ales că se termi-

nă și cu impresii asupra intrării armatei române în Budapesta.

Deci las acum să vorbească.

21 Martie, scara, familia de Taxis, petrecuse ca de obicei, până la 8 ore dimineața.

După Ton Step, vala și Fox-Trot erau veseli.

Lumina din hall era lumina soarelui care pătrundea năvalnic. După petrecerea în foarte bună dispoziție, persoanele din întreaga societate se risipeau acum, una, câte una.

Eu rămăsesem singură printre ceștile, paharele și scrumul țigărilor.

Mama și eu ne aranjăram încă puțin argintăria și ne culcărăm către ora 9 dimineața.

Fleurtasem toată noaptea, ca de obicei, și mi dădusem rendez-vous cu un domn între orele 5 și 6 după prânz, pentru plimbare.

Ca de obicei însă, la întâlnire, eu întârziyai, după obiceiul femeilor.

Timpuj era rece. Incepeam să respirăm primul parfum al Primăverii.

Ne îndreptărăm spre vechiul palat al deputaților (Muzeum-Karut) în față. După colțul străzii, o mulțime de soldați veneau în fața noastră strigând cuvinte pe care eu nu le înțelegeam. Văzând acești oameni; desgustători tremuram.

D'odată, aud mai aproape de urechi, cum se striga:

— Trăiască dictatura proletarilor!

În acest moment un domn cu buzele tremurânde, mi spune în câteva cuvinte ceea ce petrecuse în aceste momente istorice. Cum Antanta nu ne ajută, nu ne dă alimente, că ne-am asociat cu regimul sovietelor. Că trupele sovietelor sunt la Tarnopol.

— N'aveți frică; nimic nu vi se va întâmpla. Eu sunt secretarul lui Pogany, acum numit ministru de interne.

Eu începui să râd.

Eu nu înțelegeam nimic, fiindcă nici odată, nu citeam iur-

nale; mă plictisesc. Acest domn care era un deputat al regimului Tisza, văzându-mă răsând, începu să mă certe așa de rău de gândii că am un nebun în fața mea. Repeta mereu aceste cuvinte:

— Dumneata nu știi ce s'a întâmplat acum? Ceva teribil!

Eu râdeam ca de obicei. El mă ocăra. Acest domn fusese într'un spital unde eu îngrijisem, pe timpul războiului, ca doamnă de Crucea Roșie. Ne plimbarăm încă puțin și d'odată începu să plouă cu găleata. Găsirăm o trăsură. Cum se apropia ora Operei, unde se cânta în seara asta „Liliacul” de Strauss, ne dusem să întâlnim pe mama. Ajunserăm la teatru. Deputatul povesti mamei mele înspăimântate cele ce se întâmplaseră (De două zile se întâmplase o grevă a tipografilor de ziare). În timp ce prințul Olah din Liliacul cânta cântecul cu refrenul „Fiecare după gustul său”, d'odată câțiva soldați intrară în sala de teatru și începură să strige:

— S'a proclamat dictatură proletarilor!

Un tumult începu. Erau oameni cari voiau să fugă. Alții rămăseseră înmărmuriți. Singurul om care-și păstra cumpătul fu șeful de orchestră; el intona foarte cunoscuta „Marsel Hăl-se-a”.

Actorii se puseră în rând pentru a cânta mai bine sau mai rău, cântecul teribil și totuși frumos!

Deputatul și mama vroiră să plece. Eu nu voi să plec.

Rămăserăm până la sfârșitul reprezentației și fiecare ne înalțăm acasă. Stradele erau pustii. Din timp în timp, mici trupe de soldați mergeau cântând Marseillaise-a!

Ajunseam acasă. Eu eram obosită. Ne culcărăm și adormirăm.

A doua zi începură să curgă „ordonanțele” dictaturei proletare. Imediat, toate casele fură lu-

ate „rechiziționate“ pentru Stat! Toate Băncile încetară operațiunile. În casele private și în apartamentele bogatilor se instalară oameni așa zisi fără căpătăiu.

Natural d'odată toată Buda-pesta se găsi fără căpătăiu.

Toți voiau să intre într'un palat. În fiecare zi mulțime de oameni de rând îmi veneau după locuință.

În sala de mâncare mi se instalară un individ cu iubita lui, menaj tânăr fără legea statului nici a popii.

În sala de fumat un bătrân jidan cu fiică-sa. Două înfățișări dulci... ca două lămâi acre.

Natural, mobilele noastre acum aparțineau lor după ordonanțele bolșevice publicate în jurnale.

Dulapurile, paturile, covoarele mole, săracele, erau foarte vesele că se vor umple de păduchi.

Apoi salonul, care era altă dată un mic muzeu, fu ocupat de un commis-voyageur, negustor de parfumuri. Tot era o cinste!

Trei zile, sau patru, după proclamare, niște indivizi veniră seara la 8, la mama și li făcură cunoscut, răstindu-se, că toate anticitățile ce avea aparțineau d'acum statului „sovietelor“!

Tatăl meu, om foarte drept, nu voise să ascundă cele mai prețioase din lucrurile noastre.

O femeie, care nu e nici odată așa dreaptă ca un bărbat (sunt eu) luă, foarte simplu, obiectele de artă ale casei noastre și le expediă în cufere pe la diferite persoane de încredere.

Sotul meu, care fusese soldat tot timpul războiului avu frică, fiindcă se vorbea deja că se va trimite o armată roșie care va bate pe Români, pe Sârbi și pe Cehi-slovaci.

Se făcea Duminica mari cereșonii cu automobile captușite cu stofă roșie, din care se făcea reclama pentru a intra în armată roșie. Se luau actori de mâna, înfăia care erau pișmăși în aceste automobile roșii ca să facă propagandă bolșevică.

Se fixa rentele, veniturile tuturor.

Se stabilise că cei cari nu lucrează nu trebuia să trăiască.

Se stabilise trei categorii de

venituri: 3000 coroane, 2400 și 2000.

Doctorii aveau 3000 coroane lunar.

Muncitorii cu capul, intelectuali erau cei mai prost plătiți.

Din Bănci, cine avuse bani, nu mai putea ridica decât 2000 coroane pe lună. Moneda cea veche, hârtia albastră, era cu totul socotită nevalabilă. Nu mai trecea decât hârtia sovietelor, piese de 20 și 25 coroane.

În primele zile în o catastrofă Nu se mai putea nimic cumpăra.

Trebuia să cheltuești sau 25 sau 200 coroane, fiindcă nu exista monedă înruntă de schimb.

Prețurile alimentelor creșură din zi în zi.

„Motto“ comunismului era: „Să crape burghezii, imperialismul și capitalismul“!

Cartelele de alimente erau de culori diferite.

Cartelele roșii pentru familiile celor din garda roșie și lucrători.

Cartelele albastre pentru intelectuali.

Cartelele verzi erau pentru „murdara burghezie“!

Întâi se serveau pretutindeni proletarii. Magazinele erau închise.

Totul era ridicat de stat pentru proletarii.

Toată lumea trebuia să aparție unei bresle a ocupațiunii sale.

În primele zile cartelele erau date de corporațiuni și cu acestea făceai în puținele magazine, ce mai rămăseseră deschise, cumpărături. Afară de librării, de dușenele cu relicate și case de schimb, toate magazinele erau închise. Orașul era gol: pustiu!

Credeai că e mereu sârbătoare. Erai obligat să dai toate armele, uniformele verzi și negre.

Lucrătorii primeau și bani, și alimente, și stoffe, tot ce le trebuia.

Pe mine, care fusese soră de caritate mă lăsară înscrisă în corporațiunea „Samaritencelor“. Spitalele gneau pe vechile surori de caritate din aristocrație și burghezie și le înlocuiră cu surorile care se înapoinseră după diferitele fronturi. Avui ocazia să fac d'aproape cunoștință

cu ele; cea mai mare parte erau cu totul altceva decât samaritence. Credeam că boneta albă și șorțul cu crucea roșie fac o metamorfoză în persoana lor! Samaritencele astea se ocupau nu mai de bolnavii... sănătoși!

Din Bănci, bolșevicii ridicau tezaurele și colecționau valutele străine și bijuteriile pentru așa zisul „Stat“. În adevăr se întrebuințau aceste bijuterii și monede pentru propaganda bolșevicului în străinătate, fiindcă ei doreau din suflet să-și întindă „ideile“ pretutindeni...

Alcoolul era interzis. Natural „comisarii“ și funcționarii regelui Kuhn Bella beau numai șampanie franceză și băuturi de prima calitate!

În hotelul Gellert, care e acum comandamentul trupelor române, erau înainte instalate birourile comunistilor. (Mai târziu ele se mutară la hotelul Hungaria). O tânără pereche care intră după ce pleară comunistii dela Gellert, găsiră într-o cameră, un dulap închis căruia îi lipsea cheia. Cum tânăra femeie avea nevoie de dulap, chemă un lăcătuș și deschise dulapul. Rămăseră auriți: Dulapul era plin cu sticle goale. Făcură cercetări și aflară că acolo se chezuise zilnic un bolșevic de bucurie c'ajunse un om mare.

„Corso“ această superbă promenadă a Budapestei cu palatele lui, fu ocupat de comunisti. Hotel Ungaria era baricadat de scaune înalte de 3 metri. Clădirea „Hungaria“ era păzită de trupe teroriste.

Teroriștii, cea mai mare parte erau scăpați din diferite închisori, unde fusese închisi, pentru asasinat, furturi, excocherii, și tot felul de fapte laudabile.

Costumul teroriștilor era: pantalonii de piele neagră, manta scurtă ca șoferii, o cingătoare de piele galbenă în care erau înțepenite granade de mână, în cap beretă de marinar, în spina re carabină, în mână revolver și peste ghete, ghete de piele.

Rangurile ofiteresci fuseseră dela început toate desființate și interzise.

Toată lumea era egală. Nu mai existau nici titluri, nici ranguri.

Fiecare om numea pe cellalt „tovarăș”.

Cea mai mare parte a buneii societăți dispăruse din orașe, retrăgându-se pe moșii și proprietățile lor, iar alții, fie zis, pentru a face contra revoluției, o șterseseră la Viena. Ei n'au făcut contra revoluție. Păreceau eu femeii, în timp ce aici curgea gârlă sângele nenorociților. Noi cari am rămas aici să suferim purtam un dispreț suveran conducătorilor acestor lași.

În primele zile ale comunismului, soțul meu care nu voia să rămână aci să servească garda roșie, fugi la Viena în aeroplan.

Nu știam despre el nimic de săptămâni întregi. Probabil el se simțea mai în siguranță în vremea asta. D'altfel Viena era plină de emigranți în acest timp.

Noi posedam la Budapesta, printre casele private, una din cele mai frumoase vile. Cum numele tatălui meu e foarte cunoscut în toate clasele societății proletariatul găsi casa noastră admirabilă pentru a ne pune o mulțime de locatari în casă. Acești oameni cari veneau să rechiziționeze casa erau tipuri lugubre, cea mai mare parte lucrători. Cei mai mulți erau jidani.

Îmi amintesc ca azi. Mă întorceam dela cimitir. La poartă mi se spuse că au venit să ocupe camera. Intrând în hall zăceam două tipuri oribile care strigau tare și voiau să ia camera de culcare a mamei pentru un controlor de tramvay. Acest tip fu mai târziu atașat al Marelui Cartier, la Gödöllő, pe lângă Sramuelly și apoi fu agitator prin sate pentru ideile bolșeviste.

Când intrară românii ei dispărură d'odată.

Către servitori ziceau că burghezii sunt o bandă de care să ne păzim, că trebuie asasinați toți. Astia erau comuniști corp și suflet. Acești doi locatari erau așa de bătărași... Plecând ziceau în nemțește :

— Eu am fost în multe locuri, dar atâta bagaj și mobile n'am văzut nici odată.

Iar eu le ziceam :

— Voi sunteți un bagaj de jidani rău crescuti.

În altă rechiziție, ne-au luat cea mai mare parte din apartamente.

Ni se spusese că un menaj are voie să locuiască numai două camere.

Camera mea de culcat n'are esire pe sală, așa că sunt obligată să trec la stânga sau la dreapta prin altă cameră ca să ies. Acest individ găsi că mi-e de ajuns pentru soțul meu și pentru mine o cameră de culcat și un pat. Când îi spusei că e ceva imposibil, că nu putem măcar să ne spălăm, tovarășul fiind în altă cameră, ne răspunse că să ne aducem un scaun și un lighean.

Apoi, mă întrebă că de ce țiu doi servitori ? Îi răspunsei :

— Domnaule, dumneata nu ești trimis pentru asta aici. Nu te privește.

Întrebându-mă care e ocupația soțului meu îi spusei că e „jurnalistic”, că scrie la un jurnal de sport de cai. Cum aveam cai de curse și jockeyul meu locuia la mine, el îmi spunea următoarele cuvinte :

— Dacă vor mai fi curse, te rog să-mi dai tipuri bune să câștig pariind pe ele, și o să-ți las camera.

Era către 15 Aprilie. Trebuia să comunic ceva secret soțului meu.

Așa că eram obligată să merg la Viena.

În acest timp nu se putea avea pașaport pentru Austria. Îmi procurai un pașaport pentru Sopron. Mă suii în tren cu un prieten al soțului meu, cu gândul d'a trece frontiera pe jos.

Sosirăm dimineața la ora 4 la Kiraida. (Bruch). Camaradul soțului meu nu îndrăzni să treacă singur frontiera și se lăsă luat de un ofițer ca valetul său. Mă lăsă deci pe mine singură.

Așteptai noaptea. Pe întuneric mă strecurai printre soldații austrieci chiar în momentul când ei priveau hârțile unui alt pasager.

Mă suii în tren și sosii la Viena spre marea mirare a soțului meu.

Viena era un Eldorado pentru mine, după ce văzusem ceea ce se petrecuse ultimele două săptămâni la Budapesta.

Soțul meu nu voi să mă lase să mă mai întorc.

Era într-o Joi. Mergeam amândoi cu un tramvay spre parlamentul austriac. D'odată, zăresc o mulțime agitănd degustătorul drapel roșu.

— Dumnezeule, zic soțului meu, astig sunt tot comuniști !

Făcărăm câteva târgueli și suirăm într'un taximetru căruia îi spânzura zdrențele (ultra hodorogit) ca să mergem acasă.

Șoferul ne povesti că, pe Ring, comuniștii îi smulseră de pe scaun și băutura și-l tăvăliră pe jos.

Cinăm la hotel Imperial. Ne îndreptăm apoi spre mătusa mea care pleca în Elveția în tovarășia unui domn român care era atașat la ambasada română. Trecând pe Schwarzenberg-Platz văzurăm mergând o mulțime de soldați. Domnul român întrebă :

— Soldați, unde mergeți ?

— Mergem să luăm benzi boagaților, fu răspunsul !

Teama mea era intensată. Era și aici bolșevism !

Mai târziu auzirăm că eruncaseră la Parlament o granadă.

În strada Maria-Hel se devastau magazinele de arme.

Mă întorosei acasă la Budapesta, fără greutate, la 21 Aprilie.

Părinții mei fură fericiți revăzându-mă.

Sfătuii pe tatăl meu să nu mai doarmă acasă.

— De ce ? Nu fii așa speriată, îmi răspunse el.

Cum eram foarte obosită, (nu dormisem tot vrayajul), mă culcai de vreme, la ora 9 seara. Eram pe jumătate adormită, când d'odată, văd intrând camerista mea care îmi povestea cuvinte fără șir, că sunt soldați în casă, că... și tremură.

Sării din pat, alergai afară, și auzii zăngănit de săbii și găsi toate etajele goale și foarte luminate. Bănuii că ceva nu e în ordine. Imbrăcăi o roche de casă și scoborâi sărind scările. Eșind, mama vine foarte palidă cu jockey și camerista și-mi spun că au venit soldați cu un automobil să ridice pe tata, să-l închidă.

Îi întrebai dacă aveau mandat oficial. Îmi răspunseră că da, și

că pe lista lor era în aceeași zi de arestat 60 de persoane din marea finanță și aristocrație.

Mama era disperată, vroia să se arunce pe fereastră.

Eu nu mă gândii la altceva decât cum am putea afla unde e tata și să-l scoatem. Asta e noaptea cea mai tristă ce am trecut-o în timpul comunismului.

A doua zi dimineată pornii la drum pentru a-i da de urmă.

De trei ori fusesi la poliție, și după mari greutateți, ajutată de un avocat, la 10 ore seara, aflai că tata era în închisoarea din Marco-utza. A-l vizita era imposibil. Erau grosolani cu noi. Lăsarăm pentru tata câteva lucruri mai urgent trebuincioase de toaletă. Mama își închipuia că o să-l asassineze, sau că vor să-l spanzure.

E groaznic ce auzeam că se petrece îndărătul acestor ziduri!

Ure și răzbunarea cea mai joznică își ridicase mâna-i hidoasă și lovea fără cruțare în mij de victime nevinovate, torturându-le cum nu-și poate închipui mîntea și omorându-le.

După o săptămână aflarăm că tata fusese transportat în altă închisoare, la două ore d'aci, la Kőbania.

Merserăm acolo și ni se spuse că nu e acolo!

Disperarea noastră fu groaznică. Nu mai știam unde e tata!

În sfârșit la 26 Aprilie auzirăm că, de data asta sigur, e la Kőbania și că-l putem vizita.

Luarăm alimente, rufe și intrarăm în închisoare, unde nu visasem nici odată să pun piciorul!

Era un sentiment cu totul ciudat ce simțiam intrând în această vastă clădire.

Gardienii prizonierilor cu che-

se vedea că nu sunt gardă roșie, nu sunt bolșevici.

Îndată, lângă ușa intrării, e sala de vorbit. Ne aruncarăm ochii și zărirăm o curte cu deținuți cu fiare de mâini și porți și ferestre cu gratii. Văzurăm ares tați nobilii muncind ca rânđași, purtând etichete de arestați politici.

După două ore ni se ceru numele arestatului. Eu tremuram și plângeam, gândindu-mă să văd pe tata poate venind cu lanțurile de mâini.

În sfârșit apare, fără lanțuri! Avea la spate o sentinelă. Avea fața suptă și întunecată. Vorbirăm câteva minute, după care ne fu smuls și dus iar de sentinelă.

Tatăl meu la pușcărie! În primele zile voiau să-i omoare pe toți.

Numai la Kőbania li se schimbă soarta. Căpștarăm chiar voe să-l vedem de trei ori pe săptămână. Vorbeam regulat 20 de minute după care ne goneau. Totuși, paznicii erau destul de gentili... Ne lăssau să vorbim fără control. Directorul închisoarei, cel vechi, era acum un om timid, nu mai juca nici un rol. În locul lui fusese acum numit un om de încredere al roșilor, un bădăran foarte tiran cu deținuții și cu paznicii.

În închisoarea aceasta erau tot oameni celebri: marele om politic Lovász, Szurmay, Wekerle, arhiepiscopul Mikes, contele Mailat, baronul Wolfner, baronul Kornfeld, mari avocați ca Bluxthal, contele Wenckheim, ofițeri activi, fiul cel mai mare al arhiducelui Joseph, și domnul Friedrich, actualul prim ministru, tată-meu, etc.

Doamne erau mai puține. Masa li se putea aduce d'acasă.

În timp ce tata era în închisoare, eu mergeam cu mama la

un avocat, vechi prieten al casei, al cărui fost fecior era acum paznic la închisoare. Astfel aveam mijlocul să scrim tatii. Acest domn lua parte la ședințele contra revoluționare.

Eu știam asta.

Odată, către mijlocul lunii Maiu, doi domni sunară la noi.

Fură introduși. Vroiau să vorbească numai cu mama. Eu intrai și le cerui hârtiile. Amândoi îmi arătară hârtiile semnate de Iancu, prefectul poliției teroriste! Erau detectivi.

Întrebară în ce relații eram noi cu tânărul avocat.

— E un vechiu prieten al casei, le răspunsei.

Apoi mă întrebară dacă eu știu că ei lua parte la ședințele contrarevoluționare.

— Nu știu, nu m'am ocupat nici odată de alții.

Îmi spuseră că de nu spun adevărul mă vor închide.

— Închideți, deci, pe toată lumea?

D'odată roșii săriră în aus ca niște cucuri, „roșii” de mînie strigându-mi cum îndrăznesc să spun așa ceva?

Le răspunsei:

— De ce ați închis pe tata?

— E altceva. Fiindcă e bogat!

Avocatul fu închis. Cum aveam ca judecător, un amator, un om de lege, n'au putut să-i afle nici o vină. L-au pus în libertate.

Era foarte neplăcut să eși pe stradă, în timpul comunismului. Aveam mereu impresia că sunt urmărită de cineva.

Plimbându-mă, priveam vitrinele pentru a vedea prin geam dacă nu sunt urmărită.

După intervenția italienilor, se liberară toți deținuții politici la 25 Maiu.

La 1 Maiu, pentru a orbi pe proletari, să făcu o serbare roșie enormă.

(Va urma)

Radu Cosmin.

I E L E L E

Traducere dupe Leconte de Lisle

Cu cununi de cimbru și de buruieni
Ielele voioase joacă prin poeni.

Din pădurea sumbră iese pe cărare
Un voinic pe-un falnic armăsar călare,
Pintenul de aur joacă'n noaptea brună
Și când îl desmiardă razele de lună,
Tainic strălucește cu sclipiri ce mint
Pe-al lui păr de noapte coiful de argint.

Cu cununi de cimbru și de buruieni
Ielele voioase joacă prin poeni.

Toate-l inconjoară în șagalnic stol
Tremurând alene prin văzduhul gol.
— Cavalerie 'n noaptea clară și senină
Unde mergi? întrebă tânăra regină.
Duhurile rele prin păduri te-or pierde.
Hai, te prinde 'n horă pe câmpia verde.

Cu cununi de cimbru și de buruieni
Ielele voioase joacă prin poeni.

— Nu pot, căci iubita-mi mândră și slobie
Măine 'n zori de ziuă îmi va fi soție,
Nu-mi închideți calea ielelor maiastre
Ce zdrobiți în horă florile albastre
Vreau s'ajung mai iute la iubita mea
Iată, zarea 'ncepe a se lumina.

Cu cununi de cimbru și de buruieni
Ielele voioase joacă prin poeni

— Mai rămâi voinice și-ți voi da în dar
Un inel de aur și-un mărghăritar,
Și podoaba mândră, scumpa mea comoară
Mantia-mi țesută sub o lună clară..
— Nu! Și zâna-i zice: du-te fără prege,
Și-i atinge pieptul lat cu albul deget.

Cu cununi de cimbru și de buruieni
Ielele voioase joacă prin poeni.

Și nșepat de pinteni calul, bun tovarăș,
Saltă, fuge'n goane, sare, fuge iarăș.
Dar voinicul mândru tremură acum.
Vede o fantomă care-i iese'n drum
Și mergând întinde brațele'n văzduh.
— Nu-mi închide calea, demon, zână, duh.

Cu cununi de cimbru și de buruieni
Ielele voioase joacă prin poeni.

— Nu-mi închide calca groaznică stație
Căci mă duc la draga ce-mi va fi soție..
— Soț iubit, mormântul veșnic ne va fi
Patul nunții'n care pururi vom dormi.
Eu sunt moartă acum. El văzând-o astfel
De durerea crudă cade mort și el,

Cu cununi de cimbru și de buruieni
Ielele voioase joacă prin poeni.

Gh. Părcălabu.

PRIMUL AMOR

Se'ntorcea acasă cu somnul pe gene.
Pe buze ecoul unei sărutări;
Ca de o melodie dus încet, alene,
Pe când dimineața surădea din zări

Legănat de visuri dulci și vagabonde,
Mai simțea la gātu-i brațele în salbă.
Rămăsese'n părui fire lungi și blonde...
Luna se făcuse ca o floare albă.

SERENADA

Ziua vin pe câmp ades, —
Noaptea nu-i tot una, —
Vin la noapte mai ales
Luminează luna...

Și de teamă nici un gând
Să nu te'nfioare,
Voi desface, tremurând
Părul tău de soare.

CRUZIME

Atât de frumoasă erai când râdeai.
Îți ardea pe buze, focul din grenate.
Cum schinteiau dinții, — nu îți ascundeai, —
De-atât răs și ochi-ți păreau nestemate...
O, erai frumoasă și râdeai de mine.

LA PATUL EROULUI!

Văzduhul clocoțește de bubuitul neîntrerupt al tunurilor. Prelung, arânc hăunesc văile. Zarea pare un brâu de foc. Bătrânii codri ai Carpaților, treziți din somnul lor molcom, tihnit se frământă, geme de trosnetul armelor ucigătore, de pârâitul crengilor rupte fără veste. Sălbătăciunile, speriate, sealergă inebunite de groază în spaace și încolo, lupi, epuri, urși, câprioare, de-avalma, căutând vizuiniile cele mai tainuite, colțurile de stâncă cele mai ascuțite, ca să scape de moartea pe care o simt rotindu-se deasupra lor. În văzduhul aprins, neîndurată, furioasă, nimicitoare.

Dar nu pe ele, pe sălbătăciunile codrilor le caută gicantele ce vin, văjâind, de rândul acesta, ar putea sta liniștite de-o parte, să privească și să se mire și ele de vânătoarea aceasta turbată, care se cheamă război, și în care omul tintește în om, bucurându-se că l'a răpus, ca și cum ar fi răpus o fiară.

Un bubuit de tun, un țâcănit de mitralieră, un poenet de armă, și pedeeasupra, gemete, vae-te, urlete de groază și durere, neîntrerupt zi și noapte, toate acestea la o laltă fac să se cutremure, înfiorați toți cei rămași la vatră în minunatul sat de munte, unde s'a înjghebat un spital un post de prim ajutor.

Neîncetat sosesc târgi cu răniți. Spitalul e plin. Pe jos, pe pae, ba și pe pământul gol zac cei ce n'au mai încăput în puți-bele paturi cu greu căpătate.

Cei mai greu răniți, sunt panseați în grabă și trimiși mai în interiorul țării în spitale mai mari.

— Nu mai avem loc, — unde-i mai punem? se întreabă surorii de caritate, acești îngeri neobosiți — care și-au lăsat casa și traiul tihnit, spre a aduce a-linare vitejilor loviți.

Ne sosesc mereu...

— Și tot au să mai sosească.

oștează una mai în vârstă. Ce-a fost la Predeal?... Nici în spitalul de-acolo, nici în Sinaia nu mai sunt locuri.

— Azi mai evacuem din ei, răspunde doctorul șef, un maior bătrân, cu chipul luminat de doi ochi albaștri, plini de-o nesfârșită bunătate. Să vină ambulanțele, să vedem câți putem trimite la Ploești.

— Doamne! maior, întreabă sfidnic o soră tânără, bălană, cu înfățișare de copil, ce facem cu ofițerul cel cu piciorul rupt? Il trimetem?

— Pe Roată? Nu. Am telegrafiat lui tată-său. Trebuie să vină cu ambulanțele.

— E pe aproape?

— Da, în Ploești. E maior în rezervă, dar e iarăși sub drapel.

A cerut să lupte alături de feciorii lui. Are doi, amândoi ofițeri. Ii cunosc bine. Bătrânul mi e prieten...

— Sărmanul!... Când își va vedea copilul schilodit, nenorocit pe viață!

— Bah! face maiorul. El e deprins cu grozăviile războaielor. E a treia companie pe care o face acum...

Așa! am isprăvit! adaogă dânsul, terimnând de pansat un soldat, căruia un glonț i-a zburat două degete ale dreptei, pe al patrulea și al cincilea.

Voinicul scrâșnește din dinți cât poate, dar se stăpânește să nu geamă.

— Bine că mi-au rămas cele trei degete, să pot să mă fuchin, ceacă el să glumească. Ba oi putea să mai apuc pușca să mai cule vre o câțiva nemți...

Mayorul se lasă obosit pe un scaun.

Sunt două zile și două nopți de când pansează fără întrerupere. Cu fie-care rănit ce i se aduce, parcă i se rupe un crâmpel din inima lui mîlcasă.

Și el e tată. Și el are un băiat pe front, cine știe? Poate că în vreme ce el oprește sângele răniților, căutând să tină

în loc viața, gafa să se scurgă prin rănile deschise, copilul lui se svârcolește în vre-un șanț; poate că viu tot din trupul lui tânăr s'a prelinș odată cu sângele prin ciuruirea vre-unui glonț.

Instinctiv își întoarce privirea spre patul tânărului ofițer, căruia un obuz i-a retezat piciorul din șold.

Bolnavii gem sfâșiati de durere.

Unii aiurează, strigă pe cei de acasă, alții cer moartea ca o grație.

În șopronul în care s'a improvizat spitalul, mirosul de sânge, de eter, de iod, se îmbină în văzduh cu gemetele răniților, cu bubuitul tunurilor de pe frontul apropiat, un adevărat locaș de groază și de durere.

Și pe deasupra tuturor gemetelor, din când în când, se înalță, mai tăicosă, mai sfâșietoare, tăbguirea sublocotenentului Roată, înfiorând toate inimile de milă.

— Doamne! maior, vin ambulanțele! anunță un infirmier.

Mayorul se ridică în picioare.

— Pregătiți pe cei pe care-i evacuem.

Infirmieri, surori, se împraștia printre paturi, îmbracă pe cât e cu putință pe cei meniti să fie trimiși.

— Pe mine... trimeteti-mă și pe mine, se roagă unii din cei cari trebuie să rămână.

În sufletul fiecăruia înfloreste nădeidea că va fi trimis undeva pe aproape de casă, undeva, unde s'ar face mai de grabă sănătos, unde ai lui ar putea veni să-l vadă.

Ușa șopronului se deschide larg și în cadrul ei se arată statura uriașă a unui maior de infanterie.

Drept, cu ochii negri lucitori sub tufa sprâncenelor încă negre, cu părul cărunț, cum stă în prag cu chipul în mână, cu gura deschisă, el pare un munte cu creștetul învăluit în zăpadă.

Privirea lui ageră cercetează.

Într'o rotire interiorul șopronului, oprindu-se asupra maiorului, către care înainteză apoi cu mâna întinsă.

— E aici fiu meu? Am primit telegrama.

— Curaj, dragul meu curaj... șoptește maiorul, strângându-i mâna cu toată dragostea, cu tot dorul de a-l mângâia pe el, părintele atât de încercat.

O clipă gemetele parcă s'au oprit.

Toți ochii urmăresc pe uriașul cu părul cărunt, cu peptul plin de decorații, care se apropie de patul fiului.

Încăierii, surorile și-au conțenit lucrul. O apăsare dureroasă pare că se lasă pe peptul fiecăruia. Într'un colț, sora cea mică, bălană, plânge molcom, ștergându-și lacrimile cu mânăca largă a halatului.

Și'n tăcerea șopronului, vocea maiorului Roată se aude limpede, răspicată:

— Bravo băete! Să trăești! Așa te vreau... Viteaz, adevărat fecior de ostaș, adevărat român! Sunt mândru de tine!

Mâna lui s'a rezemat de umărul rănitului, într'o acoladă de protector, de senior în clipa când își investeste vasalul.

Pe perna de pae, capul brun al tânărului ofițer se apleacă puțin într'o parte. Ochii prinși în cercăne adânci se ridică spre părintele curagios, care n'are nici o lacrimă, nici o slăbiciune, ci numai tărie; adevărat soldat. Buzele palide încearcă un zâmbet, un zâmbet de mulțumire pentru laudele rostite atât de cald, de un om al datoriei.

— Sunt mândru de tine! repetă tatăl.

În acea clipă, doctorul ridică pătura de pe bolnav. Într'un loc de sânge încheșat, piciorul rupt din sold, retezat, înfășurat în feșele săngerate, apărură alături de cel rămas zdravăn, ca o grămădă de carne, zdrelită, mutilată.

O clipă ochii de vultur ai tatălui se deschiseră, mari, îngroziți. Fălciile se crispară, nările se dilatară, respirația se opri în clipă când bolnavul nu-și putu să până un scâncet de durere, un strigăt umplu șopronul de fior!

— „Băiatul tatei!”

Turtit sub pumnul durerii de tată, muntele cu creștetul de zăpadă, se prăbuși la pământ.

Ana Niculescu-Codreanu

BCU Cluj / Universul Literar Plopul lui Ștefan

Poetul

*Plop stufoș, bătut de vânturi, de ninsoare și de ploii;
Singularitate, trist pe culme, ce poveste zici din foi?..
Ce spui șoimului și buhei noaptea pân la cântători;
Iar cu jalea ta văzduhul îl umpli astfel de fiori?..
Ce rămai tăcut spre seară?*

Frunza ce țî-o lași în jos?..

Zi sihastre ca-altă dată doina ta,...

Mult zici frumos..

*Nu mai scutura podoaba-ți ca bătut de grele vremi!..
Cântă: Doina înfrățirii, nu mai ai de ce să gemi;
Azi calcăm plini de mândrie peste al lui Ștefan pământ
N România nu mai bate nici o plagă, nici un vânt!...*

*Iată oști, voivozi, țecioare, cete mândre de păstori,
Merg la Mărășești s'asculte cânt, nu geamăt, nu plânsor!
E a noastră sărbătoarea, strălucit e viitorul,
Făurit d'al nostru rege ce slăvește atât poporul!*

Plopul

*Cine m'a înfipt pe culme, azi la Putna doarme dăruț!..
Sfânt erou, mai știu ș'acuma la sădire ce mi-ai spus:
Plopile, în veci d'acea tuturor să povestești
Milioanele de fapte, mari, frumoase, vitejești.*

*Săvârșite de eroii, falnici, mândri, legendari;
Cari au trecut prin sulii, liște, turci, poloni, tătar!,
Să le spu cum la Cetate s'au întors învingători
S-a lor cale. Doamna țării, cam le-a presărat cu flori!..*

*Spus-am vestea în pădure ș-a învățat-o ai mei frași,
Ca rapsozi o cânt de veacuri 'n codrii mari și depărtați?
Spus-am în cetăți și târguri ce mi-a povestit Ștefan;
Dar în loc ca să m'asculte prinsu-m'au toți de dușman.*

*Vai! ș'acuma la pustiuri a rămas ca ș'o mai cânt
Jalea mea e că Domnul Ștefan, doarme în strein pământ,
Că pe aicea nu mai calcă nici voivozi, nici vânători,
Că pe calea de mărire spini cresc azi în loc de flori...*

*Intr'a Neamțului Cetate, cuibul buha ș'a făcut
D'a pustiului pieire, cum să nu fiu trist și mut?
Smărăldia frunză mie cum să-mi cânte? Azi suspin
După vremuri mari, apuse ce eu văd că numai vin!...*

Poetul

*Plânsul tău și disperarea, plop bătrân, nu le înțeleg
Tochmai azi când la hotare laurii toți îi culeg
Și voivodul, și ostirea, și regină, și femeii,
Cercetașii și copiii c'au luptat ș'au plâns și ei!*

*Toți au tras de lanțuri grele, de zăvoare, de cătuși
Ca să intre libertatea sfărâmat'am ziduri, uși
Și astăzi buciunăm isbânda; iar vrășmasul secular
Ca și Ștefan, bravul rege, l'a mână peste hotar.*

*Umbra Domnului măreață?... Invie?... Vine dintre morți?...
Trece repede... ș'oprește 'n pragul mult vestitei porți?...
Inc'o umbră la fereastră?... Doamne, ș'ascultăm ce zic.
Ce măreață-i și ce blândă!... Din ochi lacrimi nu'i mai pic
Căci fecioru-i mândru zice:*

Umbra lui Ștefan

*Cântă plop până la zori,
Eă 'ntre Tisa și 'ntre Nistru sute's mii de luptători,
Cari au fost sădiți de Radu și de falnicul Bogdan
Basarabi de viță mare ce 'ngroziră pe tiran.
Cari la Mărășești, acuma ca și smei s'au luptat
Cum de vești așa frumoase până acuma n'ai aflat?
România desrobită de viteazul Căpitan,
Lăstărit'a fericită, a 'nflorit din an, în an!.,*

*Nu'ți mai scutura podoaba ca bătut de grele vremi,
Zi din frunză: Doina Păcii, nu mai ai de ce să gemi.
Mișcă-ți vesel azi frunzișul, tu și codrii seculari
Și cântați: Românii fost'au ș'au să fie vecinic mari!*

SMARA

POȘTA REDACȚIEI

G. I. Mihalcea-Poiana. — Se va publica.

Lozeley. — Poetul și Marchiza: nu, poate ar fi fost mai bună în pînză.

Vaier. — Se va publica un sonet.

Vizantea. — Se va publica,

Peppino Rogardo. — Mai încercați și feritivă de prozaisme.

D. E. Fontiz. — Mai încercați și transcrie-ți mai deslușit.

Dem. Calafetescu. — Se va publica. Mai trimete-ți.

S. Hortopan. — Scrierile care nu se trimet spre publicare, nu

se plătesc.

S. C. Moscu. — Trimete-ți altele și transcrie-ți mai deslușit.

Emilian Ilievici. — Poate altele.

A. W. — Trimete-ți mai bune.

D-ra Florence Georgescu. — A-veți să scrieți la redacție.

P A T R I A

- U r m a r e -

In fața Plevni.

Era o zi de toamnă. Timpul era rece și umed. Ploae mărunte cădea din nori și ceață deasă acoperea pământul, așa că abia puteai să vezi înaintea ochilor. Ai fi zis că natura se învelise de dimineață într-o pânză simbolică prevăzând o zi de durere.

Compania era așezată în ordine de bătae. Căpitanul le spusese câteva cuvinte de încurajare și porniră cu toții înaintea.

Abia făcuseră primii pași când de-o dată răsună tunul la spatele lor. Erau tunurile noastre părănd a le striga înainte !

Au mers așa mai bine de un ceas. Nu întâlneau încă pe nimeni, nu auziseră nici măcar o împușcătură din partea inamicului. De-o dată reduta se arătă groznică pe o colină în fața lor.

Abia o deslușiseră din desințeleții, când un nor de fum se ivi pe înaltul parapetului și în același timp mii de împușcături se auziră.

— Naite, copii ! strigă căpitanul arătând cu vârful săbii reduta inamică. Soldații luțară pasul gătindu-se să dea asaltul redutii.

Erau acum la marginea colinii aproape să sune spre parapet, când de odată, ca prin minune, se văzură înconjuțați de Turci, cari ascunși în șanțuri, esiră ca din pământ, căzând cu moarte asupra soldaților.

Un măceș groznic se inclinase. Soldații cădeau, ca trăsniți, sub baionetele neînduplecate ale turcilor. Surprinderea fusese atât de mare, în cât zăpăciți, aproape nimeni nu știa să se apere. Și cădeau mereu.

Căpitanul fu cel dintâi care dete semnalul apărării, făcând minuni de vitejie.

— Pe ei, copii ! nu vă lăsați ! le strigă el.

Dar primele momente de groază trecură. Măcelul începu acum cu inverșunare din amândouă părțile.

Invălmășeală ! Sbuucimare ! Ce groază !

Oamenii ca nebuni se agitău în toate sensurile isbindu-se cu turbare ; s'auzeau ciocniri de arme, ce se frângeau, strigăte de sălbatică isbândă, vacă de desuădăduită durere, pe când sângele curgea pe cei vii, pe cei morți, pe arme, pe pământ, pretutindeni, ca o ploae oribilă, într-o zi de sărbătoare a morții. Dar Românii pierceau, victoria părea a Turcilor.

Zadarnic striga căpitanul voind să-i îmbărbăreze. Singur în mijlocul a mii de baionete, părea că trăise mii de vieți ca un Dumnezeu neînvins și nemuritor.

Într'un moment de desuădejde puse mâna pe drapel și porni cu el înainte. Dar un pas numai și fuse înconjurat din toate părțile pe când un turc pusese mâna pe drapel, pe care căpitanul îl ținea cu toată puterea.

— Drapelul ! copii ! strigă Vlad pornind spre căpitan.

— La mine, Vlad ! strigă căpitanul văzând pe Vlad că voia să-l ajungă, luptând cu nămeți de dușmani. — A ! dar mai trebuia un moment de întârziere, un moment de luptă, un moment de victorie contra inamicului, un moment... până venea Vlad.

Și sângele-i curgea șiroae, forțele-i slăbise, se simtea murind, pe când Turcii ridicase baioneta ca să-i străpungă. — Atunci, într-o supremă sfortare a ultimelor liării de viață, ce mai erau în el, căpitanul, înclăștând mâna pe drapel, ridică sabia și... lovitura fuse atât de tare, în cât baioneta Turcului se rupse căzând.

— Ura ! strigă de odată Vlad ajungând lângă căpitan și cu o lovitură iute ca clipa, doboră pe dușman.

— Ura ! strigară soldații venind biruitori în urma lui Vlad. Drapelul scăpase. Căpitanul îl dete lui Vlad. Pe fața lui murindă se văzu un surăs de bucurie. Dar vocea-i era stinsă, abia de putu zice :

— Bravo Vlad ! Ține drapelul... înainte... până la moartea datoria !... Patria ! și pronunțând acest cuvânt, căpitanul tresări. O înviorare îi trecu prin tot corpul, ridică sabia către redute, într-o ultimă încercare porni... dar căzu. Murise într'un ultim pas făcut contra inamicului.

— Naite copii ! strigă Vlad pornind cu drapelul în mână.

— Ura ! răspunseră soldații la vederea tricolorului scump ce se ridicase acum de-asupra tuteilor, purtat de mâinile puternice ale lui Vlad. Acea pânză, ce se îndoca după vânt, cu vulturul de aur, repezit spre inamic, ai fi zis însăși vijelia luptii — tainică putere, ce-i ducea pe toți potop asupra inamicului. Ai fi zis însăși mâniea patrii, chiar glasul ei, părănd a le striga cu putere : „După mine copii la victorie”. N'ar fi fost putere omenescă să-i poată oprî, căci mergeau peste Turci ca un vânt năprasnic peste lane șubrede de grâu.

S'au ivit de asupra parapetului veniți ca prin minune, percară fi fost ridicați de vitejie și de năvală, atât de neînchipuit de iute au suit scările. Turcii fuseseră zdrobiți. Zadarnic le fusese curajul până la moarte, Românii biruiseră și reduta era detută.

(Va urma).

Virgil Broscărascu

Ion I. Greculescu
Advocat

Not Comisar Regal C.-Marțială
Str. Răsuri 35
 Telefon 28/15

Vasile St. Cristodorescu
Advocat
Str. Răsuri 35
 Telefon 21/58

N. FLORIAN
 ADVOCAT

Strada Vântului No. 12

SIFILITICII

pot urma tratamentul cu medici specializați la cabinetul boalelor de piele, sifilis și venerice

SALVATOR (fondat 1906)
 Tratamentul Blenoragiei cronice în Metode electroterapeutice
 Controlul diagnosticului clinic prin:

ANALISA SANGELUI

injecții intravenoase cu Neosalvarsan
PASAGIUL ROMAN No. 9 (lângă
 Teatrul Național) Cons. 11-1 și 5-8
 TELEFON 33 pe 81 483

Dr. M. Iancu

FOST MEDIC DE SPITAL
 Internă, venerice și sifilitice
 injecțiuni cu Neosalvarsan (666)
 și Cyanură de Mercur
 Consultatii 10-12 a. m. 3-7 d. a.
 Strada Carol No. 52, București.
 Telefon 48/53. 85

Lei 2 Litru — Oțet de Masă —
 în vasele clienților ridicat
 din Dep. fabricilelor.

Dr. URBEANU S. A.

din Str. Vaselor No. 49 — Telefon 23/16 și
 Șoseaua Ștefan cel Mare No. 118. 1563

Transporturi Internaționale

M. D. Brousse

Paris 34, B-d. Malesherbes. — București Strada Bursei Nă. 2.

Sucursale: Viena, Belgrad, Varșovia, Praga,
 Buda-Pesta, Zorbach, Zagreb, Sofia,
 Constantinopol.

**Informez numeroasa mea clientelă că
 serviciul Paris-București se face actual-
 mente după cum urmează:**

Paris-Marsilia prin trenuri speciale, Marsilia-Galați
 pe mare, Galați-București, prin trenuri speciale.

Transporturi pe Dunăre:

Belgrad-Giurgiu, Viena-Giurgiu, Buda-Pesta-Giurgiu,
 cu trenuri speciale Giurgiu-București.

Transporturi din România pentru toate țările

Asigurări

Pentru informațiuni, adresați-vă Strada Bursei No. 2.
 326.

Mangal de Lux

uscăt și fără praf, în
 pachete de 1 kgr. și
 cantități mai mari în
 saci, transportat la
 domiciliu

— VINDE —

Soc. în Com. Anglo-

Rom. de Comerț

FRIDMAN & Co.

Str. Stavropoleos 5 etaj I
 Telefon 14/88 44

IMPORTANT

Societatea Viticultorilor din Erme-
 ilek-Crișana, oferă d-ilor Podgoreni

5 Milioane vite albe și
Producători direcți crescute de 2 ani

Varietățile cele mai recomandabile

Bine sudate, bine dezvoltate și perfect autentice

Pentru orice informațiuni, Comenzi Cataloage și
 cereri de reprezentanțe pentru centrele din Româ-
 nia-Mare se vor adresa:

Singurului nostru reprez. și Depozitar General

Leon Löbensohn & Co.

Agentură și Comision, Botoșani 326

Comenzile pentru Oltenia se vor adresa reprezentan-
 ților noștri, firma BACUS, Târgu-Jiu.

3.000.000 vite albe crescute în doi ani

2.000.000 Producători direcți crescute în 2 ani

Dr. I. Mitulescu

Medic-șef al sanatoriului
naturalist modern „Gr. Alexandrescu”
dă consultații zilnic pentru

BOALE de PIEPT

(în str. Covaci (Oltuz) No. 19 et.
dela 10 jum. — 12 jum. a. m.
(afară de Dumineci) 507

ATELIERELE
Societății Române de
AUTOMOBILE și
LEONIDA & Co. Unite
Șoseaua Jianu Nr. 18
caută

Tapiteri
Tinichigii
și **VOPSITORI.** 610

Dr. L. GHELERTER

Boale Interne și de Copii

Consult. 4—7 d. a.

Str. Matel Bazarab Nr. 1 bis.

în fața Liceului (prin Lucaci)
Telefon 49165 1000

SOCIETATEA ROMÂNĂ
de AUTOMOBILE și
LEONIDA
& Co. Unite

Serviciul de Transporturi
ȘOSEAUA JIANU Nr. 16
caută

Funcționari și
Șofeuri 610

Cauciucuri proaspete

pentru automobile, marca „**Fisk**”
TOATE DIMENSIUNILE

cele mai rezistente special construite pentru climatul nostru
Au sosit și se găsesc de vânzare EN GROS și EN DETAIL.

„**Facla**” SOCIETATE ÎN Mare depozit de cauciuc
NUME COLECTIV și acces. de automobile

BUCUREȘTI — Calea Victoriei, 113

101

A SOSIT!

La Magazinul „LUVRU”

CALEA VICTORIEI 40 (colț B-dul. Academiei)

Un mare asortiment de Halne de Damă și Rochii Ca-
tifele pentru Halne și Rochii, Mătăsuri de Lyon Bro-
chate pentru dubluri, Mare asortiment de Ștufe pentru
Halne Bărbătești, Pălării de Dame modele ultra elegante
Incălțăminte pentru Bărbai, Dame și Copii forme ele-
gante și solide. 1656

Prețuri mai ieftin ca ori unde

A SOSIT LA:

SOCIETATEA J. CERBEANU & Co.

București, Calea Victoriei 30 Telef. 1713

DROGURI și CHIMICALE:

Direct din Höchst un mare transport de Neosalvarsan
Serii complete, doza 9 lei.

Acid acetylo salicylic, Acid salicylic, acin lactic,
acid tannic leviss, Antipyrină, Benzonaphtol, Bismut
subnitric, Cremor tartari pulv., Bromura de potasiu
și sodiu, Chlorat de potasă, Oileu de Cacao, Salol, etc.

in ambalaj original a 1 și 5 kg, Talc în saci a 100 kgr.
Vaselină albă medicinală în bidoane à 25 kg. Oileu
de vaselină medic. în bidoane à 40 kg.

ARTICOLE TECHNICE:

Ferestraie de gatere, Circulare, Pile, Plăci de as-
best, Mannlochband, Schmirgelscheiben, etc.

VOPSELE: Erdfarben, toate culorile.

— TOATE CU PREȚURI FOARTE REDUSE — 1573